

جمع مجالس آسیایی (Asian Parliamentary Assembly) (APA)

همگرایی در آسیا

تحلیلی از دکتر سید محمدهادی نژاد حسینیان، دبیر مجمع

بازار مشترک انرژی

مجمع مجالس آسیایی در سال ۲۰۰۶ در ایران برگزار شد. هدف از تشکیل این مجمع، انجام اقداماتی جهت یکپارچه شدن آسیا می باشد. پارلمان‌های آسیایی، هر یک نمایندگانی به مجمع معرفی می‌کنند. بر خلاف اروپا که چنین مجامعی به خواست دولت‌ها تشکیل می‌شود، در آسیا این مجامع را مجالس تشکیل داده‌اند.



در مجمع سال گذشته، ایران برای مدت دو سال، به عنوان رییس این مجمع انتخاب شد و طبق مصوبات این مجمع، قرار شد دبیرخانه موقتی برای

این مدت در ایران تأسیس شود و وظایفی که سال گذشته در مجمع عمومی تعریف شده بود را پیگیری نماید. عمده‌ترین مسایلی که پیگیری آن بر عهده دبیرخانه گذاشته شد، عبارتند از: برنامه‌های اجرایی برای کاهش فقر در آسیا، مبارزه با فساد اداری، ایجاد بازار یکپارچه انرژی، تنوع فرهنگی و عهدنامه دوستی در آسیا. به دلیل عملکرد ایران در راه حل اجرایی برای هر یک از برنامه‌های یاد شده، امسال تصویب شده است که دبیرخانه مجمع مجالس آسیایی، برای همیشه در ایران مستقر شود. به علاوه، برای مدت چهار سال، دبیر کل این مجمع از ایران انتخاب شده است. از مجمع خواسته شده است که گروه‌های کاری (کمیته) - حداقل متشکل از هفت کشور عضو - تشکیل شوند. در حال حاضر شش کشور عربستان سعودی، روسیه، اندونزی، ایران، عراق و کویت برای عضویت در کمیته‌های کاری اعلان آمادگی کرده‌اند. بنابراین، وظیفه دبیر خانه در سال ۲۰۰۸ بر این محور استوار است که راهکارهای اجرایی را برای برنامه‌های تصویب شده پیشنهاد کند.

برای شفاف تر شدن اجرای برنامه‌های عملیاتی می‌توان به بازار مشترک انرژی در آسیا اشاره کرد که باید در برنامه عملیاتی ایجاد این بازار، یکسری ضوابط مشخص و معین برای سرمایه‌گذاری، انتقال انرژی، فروش فرآورده‌ها و ترانزیت در کل قاره آسیا تعیین کرده و شرایط یکسانی با تصویب قوانین و مقررات خاص، فراهم گردد. متأسفانه به دلیل عدم وجود همگرایی در آسیا، در زمینه انرژی، مشکلات فراوانی وجود دارد و تاکنون به ضوابط یکسانی در این زمینه دست نیافته ایم. ■

علیرغم این که بیش از ۷۰ درصد منابع انرژی، ۴۰ درصد تجارت و همچنین سومین اقتصاد جهان (چین) در آسیا قرار دارند، ولی به دلیل عدم اتحاد میان کشورهای آسیایی، این قاره نقش چندانی در شکل‌گیری مسایل اقتصادی و بین‌المللی نداشته است. قاره آسیا ۵۶ کشور جهان را در خود جای داده است که از این میان، ۴۰ کشور عضو مجامع آسیایی می‌باشند. البته با وجود فرصت‌هایی که این قاره در اختیار دارد، با چالش‌های جدی مواجه است. از آن جمله می‌توان به تفاوت سطح زندگی مردم در کشورهای مختلف آسیایی اشاره کرد. آمارها

نشان می‌دهند که حدود ۷۰۰ میلیون آسیایی در فقر زندگی می‌کنند. مشکل دیگر آسیا، تنوع فرهنگی موجود در این قاره می‌باشد که البته از جهاتی، نکته مثبتی در فرآیند جهانی شدن برای آسیا به حساب می‌آید. برخلاف نظر حاکم آسیایی که معتقد است تنوع فرهنگی، باعث عدم موفقیت برای یکپارچگی است، تجربه نشان داده که این امر می‌تواند موجب موفقیت آسیا در این زمینه شود.

شدت مصرف انرژی در آسیا، در سطح حداقل استانداردهای جهانی قرار دارد که این امر به معنای موفقیت در صرفه‌جویی انرژی می‌باشد. در عین حال، بیشترین مصرف‌کنندگان انرژی (مانند ایران) هم در آسیا هستند. موضوع تضمین امنیت انرژی، مهمترین مسأله برای اقتصادهای بزرگ جهان به شمار می‌رود که به راحتی با ایجاد یک بازار یکپارچه انرژی برای کشورهای آسیایی قابل تأمین است، اما به دلیل عدم یکپارچگی منطقه‌ای، شرایط موجود به نفع آسیا رقم نخورده است.

تضمین امنیت انرژی در حال حاضر به سه روش متداول در دنیا انجام می‌شود:

- ۱) همکاری دو جانبه که بیشتر کشورهای آسیایی مثل چین، ژاپن و هند در پی آن هستند.
- ۲) اشغال نظامی یا در اختیار گرفتن مستقیم یا غیرمستقیم کنترل میادین نفتی و گازی که آمریکا دنبال آن بوده و البته توفیقی هم در این زمینه نداشته است.
- ۳) همکاری‌های همه جانبه کشورها با یکدیگر که بر اساس آن، مقرراتی وضع می‌شود و همه کشورهای منطقه می‌پذیرند که این مقررات را رعایت کنند.

در حالی که خودکفایی گندم از این اقدام جلوگیری کرده است. به گفته وی، طی سه سال خودکفایی گندم، صادرات محصولات کشاورزی ۷۰ درصد افزایش یافته و از ۱/۲۳ میلیارد دلار در سال ۸۲ به ۲/۱ میلیارد دلار در سال ۸۵ رسیده است. خلیلیان تولید گندم در کشورمان را دارای مزیت‌های اقتصادی بالایی می‌داند و می‌گوید: «هزینه تمام شده تولید گندم در ایران نسبت به قیمت‌های جهانی و بسیاری از کشورهای پیشرفته پایین تر است. هزینه تولید این محصول در کشورمان از هزینه تولید گندم در آمریکا حدود ۴۰ درصد کمتر است. براساس برنامه‌ریزی‌های انجام شده، مزیت اقتصادی گندم دارای شاخص ۰/۷۶ است. به همین دلیل، خودکفایی در این محصول از موفقیت‌های اصلی حوزه کشاورزی به شمار می‌رود، به طوری که در گذشته، سالانه ۷ میلیون تن گندم به کشور وارد می‌شد، اما اکنون خودکفایی این محصول حدود ۱۰ میلیارد دلار صرفه‌جویی ارزی به دنبال داشته است.»

پایان راه

به هر حال، دولت کماکان در نظر دارد در برخی از محصولات کشاورزی به خودکفایی برسد. اما متأسفانه هیچ برنامه اقتصادی خاصی را اعلام نکرده و به نظر می‌رسد قصد دارد با یک کلی‌گویی و بدون اتخاذ یک استراتژی‌های جامع‌نگر، در تولید برخی از محصولات در راستای خودکفایی تلاش کند. این در حالی است که هر کشوری برای خودکفا شدن در تولید محصولاتی که دارای مزیت نسبی هستند، نیازمند استفاده از استراتژی مدون و برنامه‌ریزی دقیق است. چنانچه مؤلفه‌های تأثیرگذار درون و برون کشوری، سیاست‌ها و برنامه‌های بخش‌های مختلف اقتصادی، به درستی تدوین شوند، قطعاً مشکلات بخش کشاورزی هم حل خواهد شد. البته این برنامه‌ریزی‌ها باید دارای تعادل بوده و از سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های مقطعی اجتناب شود تا آرامش و رشد پایدار لازم در حوزه کشاورزی برقرار شود. براساس قانون برنامه چهارم توسعه، تأمین بخشی از کالاهای اساسی مورد نیاز مردم در حیطه وظایف دولت است. به همین دلیل هم هر ساله با تصویب هیأت وزیران، بخشی از محصولات کشاورزی مورد نیاز برای تأمین نیازهای کشور از خارج خریداری و وارد می‌شود. براساس برنامه‌های موجود، بخش کشاورزی کشور باید در سال آینده حجم تولیدات خود را به ۱۰۸ میلیون تن افزایش دهد اما از آنجا که مجموع تولیدات این بخش در سال گذشته به حدود ۱۰۰ میلیون تن رسید، پیش‌بینی می‌شود این میزان امسال به ۱۰۴ میلیون تن برسد. قطعاً بهتر است دولت به جای افزایش واردات به بهانه ذخایر استراتژیک، سیاست‌های حمایت منطقی از کشاورزان را فراهم کند تا شکاف میان مصرف و تولید داخلی بیش از این افزایش نیابد. ■